

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ
СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвячена 100-річчю з дня народження професора, заслуженого працівника вищої школи України
Фесенка Дмитра Мусійовича*



ПОЛТАВА 2026



УДК 657:005:316

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтавський державний аграрний університет (26 березня 2026 р.). Полтава, 2026. 1770 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОЛЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму Полтавського державного аграрного університету

КОБСЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ISBN 978-617-8797-26-3 2026-19

© Автори, 2026

© Кафедра обліку і оподаткування, 2026

© Полтавський державний аграрний університет, 2026





РИЛЄЄВ СЕРГІЙ, к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування,

Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, м. Чернівці

ПОДАТКОВИЙ КОНСАЛТИНГ В СИСТЕМІ МІНІМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Незважаючи на те, що діяльність підприємства здійснюється у відповідності до вимог чинного законодавства, вона об'єктивно супроводжується наявністю певних ризиків, зокрема у сфері оподаткування. Чи є можливим їх повне уникнення? Відповідь «ні».

Водночас податкові ризики (ПР) підлягають мінімізації за умови застосування належних управлінських і правових механізмів.

ПР – ймовірність настання певних подій, що призведе до невиконання платником податків вимог податкового законодавства, іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на податкові органи [1]. Більш детально «певні події» розкрито в визначенні ПР, яке міститься в ПКУ.

У правовій системі ЄС ПР інтерпретуються не лише як потенційні втрати бюджетних надходжень, а передусім як комплаєнс-ризик, тобто ризик невиконання платниками податків встановлених законодавчих вимог, а також як репутаційні ризик. Нормативно-правове регулювання ЄС зосереджене на превенції ухилення від оподаткування, протидії агресивним схемам податкового планування та підвищенні рівня прозорості у податковій сфері.

У чинному законодавстві виділяють наступні ПР:

- ризик реєстрації, ризик звітності, ризик сплати, ризик декларування [1];
- з високим, середнім та незначним ступенем [2] тощо.

З точки зору платників податків, ПР можна розглядати як:

1. «Прямі» ПР охоплюють імовірність застосування до підприємства у майбутньому фінансових чи інших санкцій у зв'язку з порушенням норм податкового законодавства та/або здійсненням донарахувань податкових зобов'язань і пені. Зазначена категорія ризиків є об'єктивно притаманною діяльності будь-якого платника податків. До неї, зокрема, належать ризики відмови у наданні чи зменшенні податкових знижок або бюджетного відшкодування, обмеження у застосуванні податкових пільг, накладення штрафних санкцій, а також притягнення до кримінальної відповідальності за податкові правопорушення.

2. «Зворотні» ПР пов'язані з неефективністю або відсутністю належної податкової оптимізації. Вони виникають у випадках, коли платник податків через недостатню обізнаність щодо своїх прав і можливостей або внаслідок їх неналежного захисту не використовує доступні інструменти зниження податкового навантаження, що призводить до надмірної сплати податків. Попри відсутність юридичної відповідальності за таку поведінку, її економічні наслідки можуть бути суттєвими: зменшення фінансових ресурсів фірми, обмеження інвестиційних можливостей, ускладнення забезпечення виплат





власникам і, у окремих випадках, загроза фінансовій стабільності бізнесу.

Застосування механізмів податкової оптимізації сприяє мінімізації або повному усуненню зазначених ризиків. У цьому контексті аналіз ПР та впровадження заходів щодо їх зниження виступають ефективними інструментами підвищення економічної результативності діяльності підприємства, виявлення внутрішніх резервів і забезпечення раціонального використання фінансових ресурсів.

Отже, зниження податкового навантаження та пов'язаних із ним ризиків є актуальним і невідкладним завданням. Забезпечення належного рівня податкової безпеки та ефективності розрахунків із бюджетом доцільно здійснювати зокрема із залученням фахівців відповідної кваліфікації.

Такими фахівцями доцільно вважати податкових консультантів, які володіють необхідними професійними компетенціями у сфері актуальних питань оподаткування та здатні надавати кваліфіковану організаційно-методичну підтримку підприємствам–платникам податків. Тут мова ведеться не про державний, а про приватний рівень податкового консультування.

Попри актуальність і значущість зазначеного питання, його дослідження та практична реалізація ускладнюються відсутністю належного нормативно-правового регулювання консультативної діяльності в цій сфері.

Проект Закону України «Про податкове консультування в Україні» ще від 10.07.2008 р. за № 2745, внесений народним депутатом України Ващук К.Т., так і лишився законопроектом вже з багаторічною історією ...

Незважаючи на це, податкові консультації сьогодні доступні не лише великим корпораціям, а стають невід'ємним елементом системи управління для підприємств, які орієнтовані на довгострокову діяльність та прагнуть уникнути фінансових втрат унаслідок штрафних санкцій, що, у свою чергу, впливає на збереження ділової репутації. Інвестиції у професійний податковий консалтинг окупаються не лише шляхом оптимізації податкових зобов'язань, але й завдяки запобіганню донарахуванням, розмір яких може сягати десятків тисяч, а іноді й мільйонів гривень.

З метою зменшення ПР податкові консультанти здійснюють комплексну системну діяльність, спрямовану на мінімізацію або запобігання їх виникненню у конкретного підприємства. До основних напрямів такої діяльності належать:

1. Превентивне управління ризиками – реалізація заходів, спрямованих на запобігання або зменшення ймовірності виникнення ПР. Такий підхід передбачає оцінку потенційних ризиків, визначення ймовірності їх настання та розробку стратегій підготовки до можливих податкових наслідків, що підвищує передбачуваність податкової відповідальності підприємства.

2. Оптимізація податкового навантаження – використання законодавчо дозволених механізмів, таких як податкові пільги, спеціальні режими оподаткування та інші інструменти, що забезпечують ефективне регулювання обсягу податкових зобов'язань підприємства.

3. Забезпечення достовірності облікових даних – організація ведення





первинного обліку на принципах правильності, об'єктивності та повноти, що гарантує коректність формування податкових показників та виключає виникнення суперечностей при здійсненні податкових розрахунків і складанні податкової звітності.

4. Законне податкове планування – системне прогнозування податкових платежів із визначенням їх обсягу та строків сплати, що дозволяє підприємству забезпечити стабільність фінансових потоків та підвищити ефективність управління ресурсами в межах виконання податкових зобов'язань.

Реалізація зазначених напрямів сприяє не лише мінімізації ПР, але й підвищенню економічної ефективності діяльності підприємства, оптимізації фінансових ресурсів та забезпеченню стабільності його розвитку.

Податкові консультанти здійснюють комплекс заходів, що включають:

1. Системний аналіз діяльності підприємства, спрямований на ідентифікацію потенційних системних ПР та визначення областей, які потребують підвищеної уваги з точки зору податкової відповідності.

2. Методичне та правове консультування, що передбачає формування рекомендацій щодо впровадження та функціонування систем управління ризиками з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання, його стратегічних цілей та ресурсного потенціалу.

3. Розробка типових договорів за основними напрямками діяльності підприємства із врахуванням рекомендацій щодо мінімізації ПР, що забезпечує правову захищеність господарських операцій та зменшує ймовірність виникнення спорів із податковими органами.

4. Побудова системи ефективного використання податкових пільг, що базується на аналізі актуальної практики застосування податкових преференцій та прогнозуванні змін у законодавстві, що дозволяє оптимізувати податкові зобов'язання в межах чинного правового поля.

5. Комплексний аналіз і адаптація податкової політики підприємства, спрямовані на системне зниження податкових ризиків, підвищення прозорості податкових процесів та забезпечення економічної ефективності управління фінансовими потоками.

Отже, ефективно організована система податкового консультування, зорієнтована на оптимізацію податкового навантаження та мінімізацію ПР, виступає ключовим фактором забезпечення стабільного розвитку підприємства в сучасних економічних умовах. Вона сприяє зміцненню фінансових позицій суб'єкта господарювання за умови коректного розрахунку та своєчасного перерахування податкових зобов'язань до державного бюджету.

1. Порядок реалізації експериментального проекту щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризиками) в Державній податковій службі. Постанова № 854 від 25 лип. 2024 р. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2024-п#Text>

2. Порядок формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків. Наказ № 524 від 02 черв. 2015 р. *Міністерство фінансів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-15#Text>





Кріль Тарас. Науковий керівник – Ткачик Леся	
<i>Окремі аспекти податкового адміністрування в умовах воєнного стану</i>	587
Маліванчук Вікторія, Нестерук Галина	
<i>Роль податкового планування та комплаєнсу у діяльності підприємств</i>	590
Матвєєва Анастасія. Науковий керівник – Ісаншина Галина	
<i>Податковий комплаєнс як інструмент реалізації соціальної відповідальності бізнесу</i>	592
Мустеца Назар. Науковий керівник – Ірина Мустеца	
<i>Податкове планування в контексті оптимізації податкового навантаження на підприємстві</i>	595
Непран Андрій	
<i>Особливості планування розміру податку на прибуток при складанні фінансового плану промислового підприємства</i>	598
Рилєєв Сергій	
<i>Податковий консалтинг в системі мінімізації податкових ризиків підприємства</i>	600
Скрипник Наталія, Скрипник Микола	
<i>ПДВ-комплаєнс для підприємств-суб'єктів зед: актуальні ризики та методи мінімізації</i>	603
Тофан Іван	
<i>Податковий комплаєнс – дефініція, доцільність та перспективи в Україні</i>	605
Тучак Андрій. Науковий керівник - Наумова Тетяна	
<i>Податкова політика підприємства та її складові</i>	608
Федуняк Ольга. Науковий керівник – Ткачик Леся	
<i>Міжнародні стандарти адміністрування податків та їхня імплементація в Україні</i>	611
Холодна Юлія, Щербакова Марина	
<i>Митні пільги в імпорті: бюджетні та структурні наслідки в сучасних умовах</i>	614
Хомула Анна. Науковий керівник – Сакун Аліна	
<i>Особливості оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні</i>	617
Царук Наталія	
<i>Облік та оподаткування об'єктів цифрової економіки</i>	620
Чабанюк Одарка, Шостак В. В.	
<i>Аналіз фінансової та податкової звітності підприємств як інструмент запобігання податковим ризикам в умовах воєнного стану</i>	623

